

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1939 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om utredning rörande möjligheterna att i kommunallagarna införa rätt till kommunal minoritetsrevision.

Uti en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 36, av herr *Wistrand* hemställes, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t, i samband med den av 1937 års riksdag begärda utredningen angående komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision, ville låta utreda möjligheterna att i kommunallagarna införa rätt till kommunal minoritetsrevision».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad samt om församlingsstyrelse skall vederbörande beslutande kommunala organ årligen utse två eller flera revisorer för granskning av förvaltningen, enligt landstingslagen skall landstinget utse minst tre revisorer och enligt vägdistriktslagen skall vägstämman utse två revisorer och länsstyrelsen en. Den, som är redovisningsskyldig till vederbörande kommun, landsting eller vägdistrikt, får icke väljas till revisor för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen. Valet av revisorer kan numera ske proportionellt. Bestämmelser härom infördes år 1930 i kommunallagarna i syfte att tillgodose kravet på minoritetens representerande. Revisorerna utses för granskning av det nästföljande årets räkenskaper. De äga när som helst inventera kommunens kassor och övriga tillgångar samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen. Framställd anmärkning kan upptagas till behandling oavsett om den omfattas av en eller flera bland revisorerna. Även en felaktighet, å vilken revisorerna icke anmärkt, får anses kunna påtalas och föranleda ett på dechargefrågan inverkan beslut. Möjligheten att framföra dylika anmärkningar för andra än revisorerna har ökats genom den år 1937 i tryckfrihetsförordningen klart uttryckta regeln om kommunala handlingars offentlighet — även om med denna princip införande icke allenast eller ens i första rummet åsyftades åstadkommandet av en kontroll av revisionsmässig beskaffenhet.

Enligt motionärens mening äro gällande bestämmelser på förevarande område icke tillräckligt betryggande ur minoritetens synpunkt. I motionen göres härvid en jämförelse med aktiebolagslagen, enligt vilken hos Konungens befallningshavande i vederbörande län kan påkallas utseendet av en revi-

sor att med övriga revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper, därest förslag härom antagits å bolagsstämma eller ock biträts av aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp, utgörande minst en femtedel av hela aktiekapitalet. I anknytning härtill tänker sig motionären möjligheten av införandet av en rätt för exempelvis en femtedel av en kommuns fullmäktige eller röstberättigade befolkning att påkalla undersökning av kommunens förvaltning genom egen revisor.

Förhållandena äro emellertid allt för skiljaktiga mellan offentlighetsliga korporationer och privaträttsliga företag, för att aktiebolagslagens bestämmelser på förevarande område skola kunna tagas till utgångspunkt för en reform beträffande kommunerna. Enligt vägdistriktslagen skall Konungens befallningshavande visserligen utse en av revisorererna. Men denna regel har sin grund däri, att de av vägdistriktet förvaltade medlen till övervägande del utgöras av statsmedel. Enligt utskottets mening kan det icke ifrågakomma att införa en liknande bestämmelse i övriga kommunallagar. Det skulle, som utskottet redan år 1937 framhöll (utlåtande nr 18), knappast stå i överensstämmelse med den kommunala självstyrelsens princip att — även i andra fall än det nyss berörda — låta Konungens befallningshavande utse en av kommunens revisorer. Det kan för övrigt ifrågasättas, om en dylik anordning skulle vara ägnad att skapa en mera effektiv kommunal revision.

Det anförda hindrar likvisst icke utskottet från att anse vissa skäl kunna anföras för att minoriteten inom en kommun erhåller ökade möjligheter att bliva representerad vid det kommunala revisionsarbetet. En nära till hands liggande lösning synes härvid vara att öka minimiantalet valda revisorer från i regel lägst två till lägst tre. Såväl denna som andra möjligheter för skapande av en fullt betryggande revision falla emellertid inom ramen för den av riksdagen år 1937 i skrivelse nr 266 begärda utredningen av frågan om sådan komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision, att de kommunala strävandena till en mera effektiv kommunal revision underlättas, som ock angående en förbättrad organisation av den inre kommunala medelsförvaltningen. I den mån syftemålet med motionärens förslag är förtjänt av beaktande, torde det komma att uppmärksammas vid den begärda utredningen en ny riksdagsskrivelse förutan.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1939.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar *Hallén, Anton Pettersson, Oscar Gottfrid Karlsson*, Sandegård, Herlitz, Karl Bodin, Nils Andersson, Anders Andersson, Hagström, Hårdin, Albertsson*, Lindskog*, Fast, Andersson i Ovanmyra, Vougt*, Mosesson, Nordström* i Torsby, *Eriksson* i Toftered, *Nilsson* i Göteborg och *Nolin*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer:

- 1) av herr *Nordström* i Torsby beträffande vissa delar av motiveringen;
- 2) av herrar *Mosesson* och *Albertsson*;
- 3) av herrar *Herlitz, Hagström, Lindskog* och *Nolin*, som ansett, att utskottet i anledning av motionen bort föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t i samband med den av 1937 års riksdag begärda utredningen angående komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision ville låta överväga i vad mån representanter för kommunala minoriteter må kunna beredas ökade möjligheter till deltagande i den kommunala revisionen.